

MAGYAR KURIR.

Nr. 46.

Indult Bétsből, Kedden, Junius' 8-dikán, 1830.

B é t s.

Klagenfurti tudósítás szerint Máj. 2 dikáról, a' Felsőleges Tsászár és Fels. Tsászárné ez nap reggeli 6 óraker elhagyván ezt a' várost tovább folytatták útjokat a' Loibl hegyen nagy mester-séggel tsinált uton Laibach felé. Négy nap mulatván Ő Felsőlegés Klagenfurtban az alatt minden itt és a' város körül találtató közönséges és hasznos Intézete-ket, valamint több magános személyek-nek gazdasági vagy fabrikai alkotmányai-kat is méltóztattak megvizsgálni, min-denütt meglepedéseknek és felséges ke-gyelmeknek örvendeztető jelét hagyván hátra.

Laibachból írják, hogy Ő Tsá-szári Kir. Felsőge a' Fels. Tsászárnéval együtt Jun. 2-dikán estveli 7 óraker oda szerentsésen és kívánt jó egészségben meg-érkezett, és Karniolia ezen fővárosának lakosaitól leírhatatlan örvendezés jeleivel fogadtatott.

N a g y B r i t a n n i a.

A' Felső Háznak Máj. 24 diki Ülésében Hertzeg Wellington feláll-ván jelentette, hogy ő a' Királytól egy Izenetet hozott a' házhoz; mellynek értelme e' vala: „Ő Felsőlegének, terhes betegsége miatt, nehezen és fájdalmasan esik a' közönséges Documentumokat sa-ját kezével aláírni, annál fogva a' Par-

lamentre bízva, hogy idővesztés nélkül gondolkozzék olyan eszközökről, mel-lyek által a' Koronának e' fontos Func-tioja, Ő Fgének személyes megkönnyí-tésével és a' közönséges szolgálatnak hát-ra maradása nélkül, ideiglen vitethessék.“ Minekutánna a' Lord-Cancellarius ez Izenetet a' Lordok előtt felolvasná, Hg Wellington javasolta, hogy addig is, míg a' Ház, a' Királyi Izenetnek kí-vánsága szerint, a' jónak ítéendő esz-közökről, mellyekre nézve a' Lord Can-cellarius holnap egy Billt fog bé hozni, tanátskoznék, küldetessék egy alázatos Felírás Ő Fgéhez, mellyben a' legyen, hogy a' Lordok Ő Fgének terhes ros-zszullétét fájlalják, az Isteni gondviselés-nek segítsége által gyógyulását remény-lik, és egyszersmind jelentik, hogy ha-ladék nélkül fontolóra fogják venni az eszközöket, mellyek által a' közönséges szolgálatnak hátramaradása nélkül Ő Fge a' saját kezével való aláírás terhe alól felmentetik. Lord Grey itt ezt az észre-vételt tette: kívánatos dolog volna, a' Par-lamentnek minden hajdani hasonló esé-teket (Praecedents) megtekinteni és meg-vizsgálni, mivel a' jelenvaló esetben nem más forog fel, mint a' királyi hatalmat bizonyos tekintetben másnak adni. A' javallat, (a' Felírás küldése eránt) min-den legkisebb ellenmondás nélkül elfo-gadtatott. — Annakutánna Gróf Aber-deen felállott, és a' Görög Országi

dolgokat illető papírosokat ígérete szerint előnyújtotta, azzal a' kinyilatkoztatással, hogy ha ezekhez további világosítások kívántatnának, az Igazgatószék azokat is kész lézen megadni. Őt tsmóban voltak az előmutatott Papírosok; az elsőben voltak a' három szövetséges Udvarok Meghatalmazottjainak Londonban tartott Conferentziáinak Protokollumai, a' Jul. 6 diki Tractatustól fogva az utolsó Londoni Protokollumig; a' másodikban, a' Konstantinápolyban lévő három Követek és a' Porta Ministerei között tartott Conferentziáknak Protokollumai, a' Jul. 6-diki Tractatusnak szerzetésétől fogva a' Követeknek Konstantinápolyból lett eltávozásáig; a' harmadikban, azok az Irások, melyek az Egyiptomi Seregeknek Mórea-ból lett haza takarodásáról adnak világosítást; a' negyedikben, azok melyek, a' Dardanelláknak blokiroztatását (az Oroszok által) érdeklik; az ötödikben végre, bizonyos Görög Blokadának megszüntetését érdeklő papírosok, abból az időszakaszból, midőn Görög Ország a' szövetséges Udvaroknak pártfogása alá helyhettetnék, és a' Követek ismét visszatértek Konstantinápolyba, hogy megnyitnák a' félben szakadt alkudozásokat, melyeknek első feltétele a' fegyverszünetnek (a' Törökök és Görögök között) kieszközlése volt. Megmutatta a' Gróf a' nagy külömbséget a' Jul. 6-diki Tractatusnak pontjai és a' legújabb Londoni Protokollumnak határozásai között, mely utolsók szerint Görög Ország a' Portától független szabad fejedelemségre emeltetett. Ezen változtatásnak, melyet a' határozásokban a' környürlások okoztak, következtében szükségesnek látták a' szövetséges Hatalmasságok, hogy a' Görög nemzetnek egy uralkodó fejedelmet válaszszanak. A' választás Leopold Hertzegre esett, mely

nem csak magának Ő Kir. Hertzegségének, hanem nagy Britannianak is tisztességére vált, a' mennyiben ez által bizonyosságát adták a' szövetséges Udvarok, hogy Angliának őszinte és tiszta lelkü Politikájába a' legfőbb bizodalmat helyheztetik; minthogy azt kellett természet szerint feltenni, hogy az új Fejedelemelek viseletére kisebb nagyobb mértékben a' Britanniai Politikának befolyása lézen. A' Választás annyival is inkább szerentsésen látszott találva lenni, mivel Ő Kir. Hertzegségéről tudva volt, hogy egy ilyen helyheztetésre kívánczik, 's más felől a' Görögök is hajlottak hozzája. Ehezképest Febr. 3 dikán megkínáltattott a' Hertzeg a' Fejedelemséggel, és az ő elfogadó levele, noha Febr. 11-kéről volna dátálva, 20-dikban megjött a' Conferentziához. Az alkudozások ettől a' napságtól fogva tsupán tsak egy tárgy felől folytak t. i. pénz felől. A' dolgoknak menetele e' volt: A' szövetséges Udvarok megígérték az utolsó Protokollumban, — telüntvén Görög Országnak sirmalmas állapotját és Ő Kir. Hertzegségének sürgetését, — hogy pénzbeli segítséget adjanak Görög Országnak, hogy saját ereje kifejtődnék, katonaságot szedni 's tartani lehessen. A' Britanniai Ministerium abban a' vélekedésben volt, hogy Ő Kir. Hertzegségének ezen kívánságai helytelenek, 's annál fogva magát azoknak ellene szegezni köteletségének tartotta, annyival is inkább mivel nem hitte magát arra meghatalmaztatva lenni, hogy új kötelezéseket vállaljon magára, melyeket az Ország szükségei nem kívánnak. De a' Kir. Hertzeg megátalkodva maradt kívánságaiban, és a' Ministeriumnak világosan értésére adta, hogy ha kívánságait mind az utolsó fillérig meg nem adják, ő a' felvállalt fejedelmi székről le mond. Az Igazgatószék midőn látná, hogy a' Szövetségesek hajlan-

dók a' kívánságot teljesíteni, elhatározá magát kedve ellen is a' Kir. Hertzeg kérésének megadására — nem akarván magát arra a' gyűlöletes vádra kitenni, hogy vonakodása által egy Britanniai Hertzegnek javára tett Egyesség szerzést megsemmisít. Így állottak a' dolgok, midőn engemet a' minap; egy érdemes Marquis (Londonderry) tudakozódásával megszólított. En akkor azt felelém, hogy tsupán némelly tsekélységek vagynak hátra eligazítani valók; mert a' felforgó pontok többé, nem a' mennyiségét, hanem tsupán a' modját illették a' szövetséges Udvarok kezessége mellett felveendő költsönnek. Illyeten dolgokat nevezhetem tsekélységeknek. Azonközben Ő Kir. Hertzegsége új vonakodókat kezdte elő hozni. A' mult Pénteken este későn egy levelet vészen az Igazgatószék a' Hertzegtől, mellyben Ő Kir. Hertzegsége jelenti, hogy a' felvállalt fejedelemséget letészi és az Uralkodószékről, melly eddig ditsőre vágyásának tzelja volt, végképpen le mond. „En nem akarok, szólla a' Gróf, ezen elhatározásnak indítókaira kiterjeszkedni. Mindazokat az írásokat, mellyeket e' dologban az Igazgatószék és a' Kir. Hertzeg egymás között váltottak, rövid idő alatt mihelyt lehetséges lesz, befogom nyújtani a' Ház asztalára, mint Potlékot (Supplement) a' jelenvalókhoz. Nagy képmutatás vétkébe esném, ha tagadnám, hogy én ezt az Ő Kir. Hertzegsége elhatározásából származott kedvetlenséget és továbbra haladást felette sajnálom; azonközben vagyon örömem Lordságtoknak bizonnyal mondhatni, hogy a' három szövetséges Hatalmasságok között a' legnagyobb egyetértés uralkodik, és az Igazgatószék bizodalommal reményli, hogy e' folyvást való egyetértésben a' Görög Országi dolgokat megfelelő kimenetellel végezheti.“ — Lord Dur-

ham megeleégzik a' Minister beszédjével a' mennyiben annak foglalata historiai elő adás, de protestál egyszersmind ellene, a' mennyiben annak némelly helyei Leopold Hertzeget vádolni akarni látszanak. Melly már tsak azért is megbátsáthatatlan a' Ministerben, mivel ő a' Kir. Hertzegről olyan levelekből beszéll, mellyek a' bényujtott Papírosok között nintsenek meg. — Gróf Darnley óhajtja, hogy e' hátramaradott levelek minél előbb előnyujtattassanak. Marquis Londonderry akarja tudni, hogy a' Ministernek szándéka e' minden Papírosokat előmutatni, mellyek az alkudozásoknak egész folytában eleitől fogva végig, Leopold Hertzeghez és Hertzegtől íratattak? A' Minister nem úgy emlékezett a' Kir. Hertzegről, mint kellett volna. Az tudva van, hogy Ő Kir. Hertzegsége a' nekie ajánlott fejedelemséget elfogadta; az is tudva van, hogy feltételek alatt fogadta el; de a' nintsen tudva, hogy minden feltételei meghalgattattak volna. Óhajtja azt is megérteni, hogy valjon Austria hozzá állott e' a' Görög sorsát elhatározó utolsó Londoni Protokollumhoz? Egyébaránt ő hiszi, hogy Leopold Hertzeg helyesen tselekedett midőn a' Görög fejedelmisékről lemondott. A' görög nép nem méltó arra, hogy ő légyen az Uralkodója. Görög Ország új háborúknak oka leszen, és elebb utóbb 'sákmánja Orosz Országnak. Ő már most is látja a' jövődöbeli hadaknak tsiráit maga előtt remítő kiterjedésben. Szeretné azt is hallani, ha tudja e' tagadni a' Minister, hogy Orosz Ország egy milliom aranyat engedett el a' Töröknek, hogy hozzá álljon a' Görög Országról tett határozáshoz. Török Ország már nem egyéb, mint egy Orosz tartomány: de nem a' volna ám, ha Anglia illendően oltalmazta és segítette volna. — Gróf Aberdeen

felelt: Az érdeemes Marquis annyi sok kérdést teve fel egyszerre, hogy lehetetlen mindnyájára felelnem. A' Leopold Hertzeg resignatioját érdeklő Papírosok rövid idő alatt elő fognak mutatanni, és a' további Vítatásokat kérem akkorra halasztatni. Tzélom tellyességgel nem volt Ő Kir. Hertzegségét sérteni, és a' mitmondtam aztegyedül a' magam mentességére hoztam fel. Marquis Lansdowne tudakozta, pénzbeli tekintetek voltak e' vagy más nemű indító okok, melyeknél fogva a' Kir. Hertzeg elébbi maga eltökéllését megváltoztatta? Gróf Aberdaen visszazonozta: Az alkudozásoknak tárgyai, Febr. 20-dikától fogva egészen a' mult Hét kezdetéig, mindenkor pusztá pénz-dolgok voltak; mindazáltal a' mult Pénteken béküldött Resignatioja Ő Kir. Hertzegségének nem pénz-beli indító okokon épül.

Az Alsó Házban Peel Úr vitte meg a' Királyi Izenetet, 's javallotta, hogy reá Válasz-felírás haladéknélkül küldetessék. Brougham Úr oltalmazta a' javallatot, melly köz akarral el is fogadtatott. Előnyújtotta egyszersemind Peel Úr a' Görög Országot illető Papírosokat 's hírül adta Leopold Hertzegnek lemondását a' felvállalt fejedelemségről. Hume és Russel Úrak kérdéseket tettek a' Ministernek, mellyekre ő éppen azokat felelte, a' miket Lord Aberdaen a' Felső Házban, azzal a' hozzá adással, hogy a' Kir. Hertzegnek okot a' Resignatioira azok az új tudósítások adtak, mellyek Görög Országból érkeztek. — A' Déli Amerikai új Statusoknak dolgát (melly a' Máj. 17-diki Ülésben is felforgoti) újra előhozta Wilson Úr és sürgetve tanátsolta, hogy azoknak hatalmasan pártját kell fogni, egyfelől az Oriási nagyságra áhító Éjszak Amerikaiak ellen (kik Texas tartományát Mexikotól elakarják mes-

terkedni) másfelől a' dél-amérikai birtokait nehezen felejtő Spanyol Ország ellen, melly őket Cubából háborgatja. Az Amerikai Statusok annyival méltóbbak Anglia figyelmére és pártfogására, mivel ők vásárolják legjobban az Anliai műveket, nevezetesen esztendőnként 9 milliom f. st. árút, a' midőn Norvegia, Svéd Ország, Dánia, Frantzia Ország és Portugallia öszvésséggel tsak 5,200,000 f. st. árút vesznek: Az Anglus Kereskedésnek a' dél-amérikai piatzajt legtöbb hasznot, és az oda való Kereskedésben 26 milliom f. st. Tőke áll.

A' Felső Háznak Máj. 25-diki Ülésében Motiot teve a' Lord Cancellarius a' Királyi Izenetnek fontolás alá vételére. Két féle módot említett a' Királyi kívánságnak tellyesítésére, t. i. vagy hatalmaztassanak meg több személyek, kik Ő Fge nevében az Aláírást végezhessek, vagy készíttessék bizonyos személyeknek nevével megstempelezett (megbélyegezett) papíros, mellyre azok, mint Királyi Biztosok, az Aláírást teszik. Ez utóbbi mód több esetekben hajdan is meg volt, nevezetesen VIII Henrik alatt Eduard alatt és III Vilhelm alatt. Ő is azt javasolta, és egyszersemind kérte, hogy az erről szólló Bill most először és holnap másodszor olvastassék fel. Az előszöri felolvasás megengedtetett, de a' másodszöri, Lord Greynék sürgetésére, Tsösörtökre elhalasztatott. Annak utánna, Lord Greynék tanátslásából, egy Biztosság neveztetett ki a' Praecedenteknek (hajdani hasonló eseteknek) megvisgálására. A' Biztosság 24 személyből áll, kik között vagynak Wellington, Bathurst, Melville, Grey; Holland 'sa't. Lordok és a' Yorki 's Canterburyi Ersekék.

London, Máj. 27-dikén. A' legújabb Bulletinek a' Királynak hogyan létéről. im itt következnek:

„Windsor Máj. 25-dikén. A' Királynak tegnap igen rossz napja volt, de az éjszaka jó volt, és most reggel jobbatskán érzi magát Ö Fge.“

„Windsor Máj. 26-kán. A' Királynak megint jó éjszakája volt. De a' Symptomák nem javultak.“

„Windsor Máj. 27-dikén. A' Király a' mult éjjel jól aludt, és ma valamivel jobban érzi magát Ö Fge.

Halford. Tierney.“ —

Clarence Hertzeg a' Királyt gyakorta meglátogatja. Ma (27-ben) Wellington Hertzeg is megjelent délben a' Windsori Palotában, és szerentséje volt Ö Fgével beszélni.

A' Courier az Algiriaknak hadikészületeiről ezt a' tudósítást adja: „Egy levél Máj. 1 napjáról Tabarca szigetéből (Afrika szélénél Tunis és Algir között) jelenti, hogy az Algiriak a' Frantziák ellen kevés készületeket tesznek, azokat is hibásan. Az igaz hogy temérdek sokaságú ágyúk vitettek a' városba, és a' közel tengerpartokra néhány mőldnyi hosszúságban, Algirtól keletre és Nyúgotra; de Artilleristák, kik ennyi ágyú mellé legalább is 6,000-en kellenének, kevés számmal vagynak. Nints Magazin, sem a' hadiszereknek sem az eleségnek. A' nép az Ország belsejéből alig ha jő a' városnak segítségére; sőt inkább a' faluk megtartják magoknál mind a' barmokat, mind az élelemre valókat, hogy majd a' Frantziáknak adhassák el jó pénzért. Tunis és Marokko örülni látszanak, hogy Algirt ezt az ő félelmes szomszédjokat tsapás fenyegeti. Azok az Európai Consulok, kiknek a' Dey nem engedte meg, hogy hajóra üljenek, kimentek a' városból falukra az Ország belsejébe, a' hol fégyveres emberek őrizik őket, kiket nékiek kell tartani.“

Egy könyvetske jelent meg Párisban ez alatt a' tizim alatt: „Az Algiri Ex-

peditioból vonható nyereségről, vagy annak lehetőségéről, hogy a' Középtenger öblében egy új Gyarmati és Tengeri Systema állíttassék, melly az Anglus erőt ellenarányban tartani bírja.“ — A' Times erről így emlékezik: A' könyvetske szerzője, minckelölte fent-héjjázó planumának kifejtegetéséhez kezdene, bévezetésül megmondja, hogy Frantzia Országának, szapora népesedésénél fogva, mulhatatlan szüksége nagyon Gyarmatokra (Coloniákra); az Afrikai part hozzá legközelebb esik és alkalmasabb is erre a' végre mint más akár-melley tengertuli frantzia birtok; a' középtengert úgy kellene tekinteni, mint egy Frantzia tavat (lae Français, Buonaparte kifejezése szerént) és Afrika partja eleitől fogva azé volt, a' ki azt legutoljára elfoglalta; az egész Afrikai partot egy két Várnak segítségével hatalom alatt és engedelmességben lehetne tartani; az Egyiptomi kereskedésnek útja ez által megnyitvatnék; az Anya Ország, minden időben szabadon járhatna Gyarmatjába; függetlenül az Anglusoktól; és — ekképpen Frantzia Ország a' Középtengeren tarthatná a' Gibráltár, Málta, és Jóniai szigetek birtoka által elhatalmasodott Angliát. Mind ezen pontok az előttünk fekvő frantzia könyvetskében nagy tüzzel, vitattatnak, és fejtegettetnek; melly fejtegetés kétségkívül a' szerző előtt tökéletes nyomosságúnak fog látszani. De valjon más nemzetek bele szeretnek e' olly könnyen ebbe a' Colonizáló Planumba, mint a' Frantziák? A' Frantzia hatalmat Afrikába kiterjeszteni, és a' Közép tengernek egész Afrikai partját az Atlas bérzeitől fogva Egyiptomig meghódíttatni — egy Buonaparte Oskolájából került frantzia könnyűnek 's tsekélységnek gondolhatja: de hát Anglia és a' Középtengeri Hatalmaságok valjon nézhetnék e' öszvedugott

kézzel egy ilyen Planumnak végrehajtását? Tellyeséggel nem, és mi örvendünk annak tudásában, hogy a' Frantzia Kabinét az Algiri Expedítioval semmi illyes véget nem tzelez. X. Károly Ministerei átaljában, mérséklett gondolkozásuak, és az Expedítio felől adott magyarázatjaikkal legkissebb okot sem adtak Szövetségeseiknek a' nyughatatlanságra. No de tegyük fel, hogy ez a' Proiectum tetszést nyerne a' Frantzia Igazgatószéknel; mitsoda nyeresége lenne aból Frantzia Országnak? Az elfoglalt Afrikai Partokon gyarmatokat ültetni, iszonyú költségbe kerülne és magok a' Gyarmatok egy két esztendő alatt azt bé nem bajtanák. Azonközben kiüthetné magát a' haború Angliával, mellynek első következése az említett költséges Gyarmatoknak elvesztése lenne; mert a' Frantzia Tengeri erő, a' mostani gyengeállapotjában, ellene állhatni a' Britanniai Flotta sokkal hatalmasabb erejének nem bírna. A' legnagyobb bátorságnak is ki kell térni a' hatalmasabb erő elől, és azt egy átaljában nevétséges lenne feltenni, hogy 50 Línahajó 150-nel, vagy 35 Fregát 300-zal sikeresen megmérkőzhetik. Ezen okok, a' Frantzia Ministereknek tudva lévő gondolkozását és adott Magyarázatjait nem tekintve is, elégségesek minden aggodalmat megtsilapítani. —

Frantzia Ország.

Páris Máj. 29. diktén. A' Nápolyi Udvar kiment, Berry Hertzegnének társaságában, Compiègnebe és 25-dike olta ott mulat. — Hertzeg Montemart Frantzia Követ az Orosz Udvarnál, engedelemmel haza jött. Gróf Matuscevitcz induló félben van Londonba.

A' Normandiai Megyékben pusztító

gyújtogatásoknak szerzőit, mindenszorgalmatos nyomozás mellett is, nem lehet még eddig kitudni. Egyébaránt gyanúból sokan megfogattattak.

Az Algiri hadnakideje alatt Afrikából „Algiri Stafeta“ név alatt egy Újság fog járni, mellynek első Számja a' Kiszállásnak napjára vagyon kihirdetve. Merle Úr Generalis Bourmontnak a' fő Vezérnek titoknokja. Az Újságlevél hetenként kétszer jelenik meg.

Tahir Basa (a' kíta' Porta, a' mint tudva van, Konstantinápolyból April. 15-kén Algirba elküldött bizonyos Követségben) Toulonba megérkezett éppen abban a' pillantásban, midőn a' Frantzia Hajós Seregnek első tsapatja a' kikötőből kiindúlna. A' Basa egy levelet hoz a' Nagy Úrtól Ó Felségéhez a' Frantzia Királyhoz, mellyben hihető, hogy egyebek között Algirról is emlékezetet tétetik.

Egy Párisi Journál Máj. 25-kéről így szóll: „Az a' hír kezd terjedni, hogy a' középtengeri Anglus Flotta a' jelenvaló pillantásban Algir mellett kövályog, és Admirális Malcolm (az Anglus Hajós Vezér) gyakori közösüléseket tart Husseinnel (az Algiri Deyjel), mellyeknek tárgya a' Frantzia Expedítioval egybeköttetésben állana. Innet, ha ez igaz találna lenni, sok kellemetlen Következéseket lehetne vonni. Más részről azt is emlegetik, hogy Spanyol Ország egy tábort akar gyűjteni a' Frantzia Ország felé eső határszéleken.“ (A' Gazette ezt pusztá költeménynek állítja lenni. —

Az Expeditionális Hajós Seregről Toulonból a' következő tudósítások érkeztek Telegraph által Párisba:

Toulon Máj. 26-dikán 1830. reggeli 9-edfél órakor.

Tizen egy Lineahajók, 19 Fregátok, 15 Briggek, két Gőzhajók és 54

Szállítóhajók tegnap estve elvitorláztak. — A' második Osztály most szedi fel vasmatskáit, a' harmadik holnap indul. Idő szép van, gyenge nyugoti szél.

Toulon Máj. 27-dikén, 1850. reggeli 8 órakor.

A' 90 Szállító hajókból álló második Osztály, az Üstökös tsillagtól kísértetve tegnap elvitorlázott. — A' sebes nyugoti szél nem engedi a' harmadik Osztálynak megereszteni vitorláit. Ez az Osztály, mihelyt megszendesedik a' szél, fel fogja szedni vasmatskáit.

Toulon Máj. 27-dikén, 1850. délelben.

A' Berry Hertzegné nevű Fregrát, jöven Algirtól, Admiralis Duperrének hajóival 20 mföldnyire Toulontól délnyugotnak, szemben találkozott. A' szél kedvező volt.

Toulon Máj. 27-dikén 1850. délutáni 4-edfél órakor.

Száz harminthar Szállítóhajók éppen most vitorláztak el, hogy a' Gólya és Daphne kísérete alatt kirendestetéseknek helyére menjenek. Már tsak egynehány hajók maradtak itt. Ezek némely tsekély sérelmeket kaptak, melyek rajtok igazítani valók, és majd a' Marseilleben lévő hajóknak megérkezése után fognak, a' Dragon tól kísértetve, útra indulni.

J e l e n t é s.

A' Tudományok Öszveségének II. és III. Kötetjéről.

Az a' részvétel, melyet a' T. T. olvasó Közönség előtt, a' Tudományok öszveségének I-ső Kötetjé nyert, annak folytatására, a' II-dik és III-dik Köteteknek, vagy a' Történeti Tudományoknak kiadására, útat nyit. Szélesen terjedők, a' tudományos életbe mély behatásúak a' Történetek; s az ezekre néző tudományok rendje együtt előadva ritka! mert

ennek tsak egy része is az egész tudományos életünket elfoglalhatja.

A' Tudományok Öszveségének II. Kötetjé a' Históriai segéd tudományokat foglalja öszve, t. i.

I-ső Szakasz: Leíró tudományok.

A.) Természeti: 1.) Ég' leírás a.) Közönségesen; Tsillagok leírása b.) különösen: aa.) Napnak. bb.) Naphoz tartozóknak, vagy: a.) Földek, Planéták? b.) Hóldak? — c.) Üstökösök? leírása. 2.) Föld leírás: a.) közönségesen: aa.) A' mondhatóságok szerént- a.) Mennyiségi (mathesigi), b.) Minémúségi vagy természeti. c.) Viszonos, Lakföld leírás. bb.) Az idők szerént, Régi, közép, új. b.) Különös föld vagy Vidék leírás; Víz, Tenger, Hegy-vidék leírás. B.) Az embert leíró tudományok; Népleírás. 1.) Közönségesen 2.) Különösen a.) Azzsiai, b.) Afrikai, c.) Európai, d.) Amériikai, e.) Délszigeti népleírás.

II-dik Szakasz: Elbeszélő tudományok (idő szerént). A.) Természet világi történetek; 1.) Ég' és 2.) Föld természet históriája. B.) Embervilági történetek: 1.) Mennyiség szerént: Chronologia. II. Minémúség szerént: Genealogia. III.) Viszony szerént: 1.) A' históriának mivoltjára nézve: a.) Íratok: b.) Régiségek, c.) Pénzek, d.) Tzímerek tudománya. 2.) A' Történetek melleseges kitsapásaira nézve: Mythologia. 3.) Az okozásokra nézve: Okszakok (epochák) a.) Természeti, b.) Személyesek.

A' III-dik Kötet a' tulajdon Históriai tudományokat foglalja öszve:

IV.) Viszonzódás szerént a' gondolkodásra vivén: 1.) Szükséges képen

való erányzata a' Históriának. 2.) A' Meglett dolgokra nézve, tulajdonképen való história. a.) Mennyiség szerént: aa.) Kiterjedésére nézve: a.) Közönséges, b.) Különös, c.) Magános vagy életírás. bb.) Az idők hatáira nézve; (régi; közép, új, vagy inkább) a.) Kül-ső érzési vagy mennyiségi: Régi Mo-nárchiák. b.) Belső minémüsügi vagy művelési: Görög és Római történetek. c.) Viszonyra való általmenetel: Népmozgás, költöz-ködés-szak. Viszonyos történetek, 's különösen: d.) A' Vallás mivóltjára in-tézett történetek: Keresztes hadak szaka. d.) Költsönködési történet szak: a' nyomtatás feltalálásától fogva, A) Egyarányúságra való töreke-dés: a' mostani időkig. b.) Minéműség szerént: Míveltség történet: aa.) Men-nyiség szerént: a.) Közönséges: embe-riség története. b.) Különösen egy Népé. bb.) Minéműség a' míveltségben: Mesterségek története. cc.) Vi-szonyra nézve: a.) Mivóltjára nézve: Tudomány történet. b.) Okozására nézve: aa.) Tűdósok és bb.) Köny-vek története. c.) Költsönködési mívelt-ség történet: Nevelés, tanítás, Oskolák története. c.) Viszony szerént: Orszá-g-lási-történetek. d.) Viszonzódás sze-rént Vallástörténet: aa.) A' Vallásról való elsőbb gondolkodások történetei (mennyiség és minéműség szerént). bb.) Kijelentés története (viszony szerént): A' Természetben. b.) Keresztyén postiva Vallás. aa.) Belső mivóltja szerént A) Tudomány és B) Szaka-dások történetei. bb.) Külső okozások szerént: A) Igazgatás, B.) Terje-dés, és c.) Üldözés történetek. 3.)

A' lehetőségre vitt történettudományok: a.) A' következő idökre nézve. B.) Az egyarány, az Okozatok szerént. f.) A' történeti humanitas a' vi-szonzódás után. b.) A' múlt idök válto-zásaira nézve: Az istenigondvise-lés e' Világ történeteiben.

Alázatosan kérem azért az egész T. T. olvasó Közönséget, a' Tudományok Öszveségének kedvellőjit, ennek II-dik és III-dik Kötetjeire T. T. Neveiket fel-jegeztetni méltóztassanak:

Nagy lekötelezéssel kérvén minden T. T. Collector Urakat, hogy a' jövő Jú-lius vagy legfeljebb Augusztusig a' Tu-dományok Öszvesége Barátjainak, az elő-re Jelenőknek T. T. Neveiket, úgy, mint azok a' következő Kötetekben kinyomtattathatnak, hozzám elküldeni méltóztassanak.

Egy-egy, 23—25 ívnyiből álló Kö-tetnek az ára, most is egy-egy forint ezüstben, melly a' Kötet általvételével fog letéetni. Az előre megrendelt pél-dányokon felül lejendő kevés nyomtat-ványok ára, a' Könyvbólt szabás szerént, harmadával feljebb fog emeltetni. — Sá-ror-Patakon, Május 9-dikén 1850. Eszt.

Nyíry István,
a' Philos. Közöns. Tanítója.

A' pénz folyamát Junius' 7-dikén;
közép ár:
A' Státus' 5p. Centes Obligátzióji 100 3/5
Az 1820-béli sorsosok, 182
Az 1821-béli hasonlók, 136 1/2
Bétsvárosa 2 1/2 p. Centes Bankó Obli-gátzióji, 65 1/2 for. keltek, mind Conv.
A' Bank-Aktziák keltek 1549 1/2 for. ton,
Conv. Pénzben

Szerkesztető és Kiadó Márton József, Professor. (Untere Bäcker-Strasse Nro 742.)

Nyomatató: Nemes Haykul Antal. (Obere Bäcker-Strasse Nro 755.)